

Доцільно висівати лише високопластичні сорти, які здатні адаптуватись до факторів, що

лімітують життєзабезпечення, і стресових явищ у різних ґрунтово-кліматичних зонах.

УДК 633.49:631.526.32

Король Л. В., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник лабораторії молекулярно-генетичного аналізу

Шитікова Ю. В., старший науковий співробітник лабораторії молекулярно-генетичного аналізу

Піскова О. В., старший науковий співробітник лабораторії молекулярно-генетичного аналізу

Костенко А. В., науковий співробітник лабораторії молекулярно-генетичного аналізу

Безпрозвана І. В., науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин

Український інститут експертизи сортів рослин

e-mail: larysa_korol@ukr.net

ВИВЧЕННЯ КОЕФІЦІЄНТА АДАПТИВНОСТІ СОРТІВ КАРТОПЛІ (*SOLANUM TUBEROSUM* L.) В ЗОНІ ЛІСОСТЕПУ ТА ПОЛІССЯ

Одним із найбільш важливих шляхів підвищення урожайності і покращення якості картоплі є створення і впровадження у виробництво сортів картоплі, які б забезпечували високу і стабільну урожайність та були придатними для вирощування у різних ґрунтово-кліматичних зонах. Реалізація генетичного потенціалу сортів, видів картоплі відбувається в межах адаптивних можливостей, тобто в межах норми реакції. Тому актуальним завданням є визначення реалізації генетичного потенціалу сортів картоплі в конкретних умовах, зокрема в умовах Полісся та Лісостепу України.

Метою досліджень було визначення параметрів екологічної адаптивності сортів картоплі за кількісною ознакою «врожайність» в ґрунтово-кліматичних зонах Лісостепу та Полісся.

Експериментальні дослідження виконувались на дослідних полях у філіях Українського інституту експертизи сортів рослин (УІЕСР) (зона Лісостепу: Полтавська, Сумська; зона Полісся: Чернігівська, Волинська), протягом 2019–

2020 рр. Матеріалом для досліджень слугували 9 сортів картоплі різного еколого-географічного походження, які внесені до Державного реєстру сортів, придатних для поширення в Україні. Під час досліджень використовували методи: лабораторний, розрахунковий та статистичний, для підготовки висновків – аналізу та синтезу.

Встановлено, що в середньому за 2019–2020 рр. найвищу продуктивність та високий адаптивний потенціал мав в зонах Лісостепу та Полісся сорт 'RANOMI' – 34,6; 28,2 т/га., відповідно коефіцієнт адаптації – 1,28; 1,27. В зоні Лісостепу варто відзначити сорти 'Cherie', 'Rodriga' з середнім показником коефіцієнта адаптації – 1,15; 1,12 та урожайністю – 31,4; 30,62 т/га., в зоні Полісся – 'PARADISO', 'Rodriga' із значенням коефіцієнта адаптації – 1,20; 1,11 та продуктивністю – 27,4; 25,5 т/га.

Отже, вагомим чинником для збільшення обсягів виробництва високопродуктивних сортів картоплі є вирощування сортів з підвищеною адаптивністю.

УДК 631.52:635.64:631.67(477.72)

Косенко Н. П., кандидат с.-г. наук, старший дослідник

Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства

e-mail: ndz.kosenko@gmail.com

ДОБІР СТРЕСОСТІЙКИХ ЗРАЗКІВ ПОМІДОРА ЇСТІВНОГО ЗА ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ГАМЕТОФІТНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

Створення сортів і гібридів томата, як біологічної системи, адаптованої до комплексу стресових факторів, має наукову цінність та актуальність. Мета досліджень – визначити життєздатність чоловічого гаметофіту, зав'язування плодів помідора їстівного залежно від температурного оброблення.

Дослідження проводили впродовж 2016–2020 рр. на селекційних ділянках відділу овочівництва і баштанництва Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН. Основний метод селекційної роботи – гібридизація з наступним індивідуальним добором. У період масового цвітіння проводили кастрацію квіток батьківського компоненту, зрілий пилок кожного із селекційних зразків прогрівали у

термостаті з експозицією дві години за температури 57 °С та 65 °С. В якості батьківських форм використані детермінантні сорти та гібриди помідора їстівного промислового типу вітчизняної і закордонної селекції, всього 38 зразків.

Встановлено, що фертильність пилоквих зерен після термічної обробки 57 °С становить 34–63%, за збільшення температури до 65 °С – 12–49%. Найбільшу фертильність пилку (49%) відзначився зразок Л 422/'Rio Fuego'. Найменшою фертильністю пилку (12%) характеризувались лінія Л 607/'Едвейт'. Зменшення кількості життєздатних пилоквих зерен за впливу температури 57 °С порівняно з контролем у зразка Л 607/'Едвейт' становить 44% та за 65 °С – 66%; у комбінації 'Надніпряньський 1'/'Пето 86' відповідно: